

't 'Tussedurke'

Van de redactie:

Beste lezers, in dit nummer kunt u lezen over: het 25 jarig Jubileum van Berchs-Heem, het bijbehorende gedicht, de jaarvergadering van 2017, de straatnaamcommissie over het Wolvepad, het Adri van Hintumplein en over ons bezoek aan Gemaal Gewande. De redactie wenst u veel leesplezier en een fijne vakantie.

Berchs-Heem is ook op internet te zien;

www.Berchs-Heem.nl. Op deze site vindt U actuele zaken maar ook foto's van zowel activiteiten als oude foto's. Houdt U zich, via de site, op de hoogte van onze activiteiten en nieuwsberichten.

Activiteiten:

Op zondag 2 juli zijn we op excursie geweest naar het gemaal in Gewande. Voor al onze activiteiten ontvangt U altijd een uitnodiging.

Fotowerkgroep/Beeldbank Berchs-Heem

Heeft u nog foto's of bidprentjes die u over wilt dragen aan Heemkundevereniging Berchs-Heem of wilt laten digitaliseren door Berchs-Heem, stuur dan een berichtje via het reactieformulier-bezoekers bij een willekeurig gekozen foto of bidprentje op de Beeldbank-Berghem of per e-mail naar de secretaris. Ook kunt u uw foto's of bidprentjes tijdens de werkavonden van de fotowerkgroep op de woensdagavonden van 19.30 tot 21.30 uur laten inscannen, adres oude Klooster, St. Willibrordusstraat 49B te Berghem (zij-ingang).

Als u nog in het bezit bent van interessante oude foto's, neem dan contact op met de contactpersonen van de fotowerkgroep:

Ineke Mulders	0412-402901
Jos van der Burgt	0412-401183
Marieke Spanjers	0412-405130

Voor meer informatie kunt u zich melden bij Ineke Mulders. Denk bij het opruimen van oude spullen van uw zolder aan Berchs-Heem. Gooi geen voor ons belangrijke spullen weg, neem contact op met Lambert van Hintum. Tel. 0412-402515

Openstelling expositieruimte:

'Berchs-Heem' is gevestigd in het oude klooster van Berghem, Sint Willibrordusstraat 49B, 5351 EE, Berghem.

Zomersluiting:

In de maanden juli en augustus is de heemkamer gesloten.

Vaste openingstijden:

Vanaf september zijn we weer geopend op de 1e en 3e zondag van de maand van 11.00-13.00 uur.

(Maandagavond is vervallen)

Ook na een telefonische afspraak via de secretaris (06-53726742) bent U van harte welkom.

Redactie Tussedurke

Jan van der Burgt 0412-401183

Ria Boeijen 06-53726742

** Kopij, liefst onbewerkte tekst, digitaal inleveren bij de redactie of bij de secretaris van de vereniging**;
berchs@calway.nl of janenjos@ditadres.com

Contributie:

De jaarlijkse contributie is vastgesteld op € 20,00 p.p. Wij verzoeken u dit bedrag jaarlijks in de maand januari over te maken op **IBAN: NL38 RABO 01065.16.817** t.n.v. Berchs-Heem.

Vergeet uw lidmaatschaps-nummer niet te vermelden.

Voor vragen omtrent betalingen:

Lambert van Hintum, 0412-402515.

Penningmeester Berchs-Heem.

Vergeet ons niet:

Wij verzoeken u om ons in kennis te stellen als u gaat verhuizen, zodat uitnodigingen en andere informatie u ook op uw nieuwe adres bereiken. Wilt U uw oude adres, nieuwe adres en uw lidmaatschapsnummer vermelden?

Overleden leden van Berchs-Heem

Berchs-Heem wordt graag op de hoogte gebracht als een van onze leden is overleden. We kunnen ze dan vermelden in dit blad en om te voorkomen dat er daarna nog post aan de overleden wordt geadresseerd.

Beste Leden,

"BERGS-HEEM OPNIEUW ONTHEEMD"

Wellicht heeft u het al in de wandelgangen gehoord dat Berchs-Heem per 1 oktober a.s. uit het Klooster moet vertrekken. Weer een grote verhuizing waar we niet op zaten te wachten.

Wij als bestuur hadden steeds gehoopt dat we in het klooster konden blijven zitten maar niets is minder waar. Tot op dit moment hebben wij nog geen andere locatie waar we direct voor een langere periode zouden kunnen blijven zitten. Daarom doen wij ook een beroep op jullie of iemand iets weet in Berghem, een mooie locatie waar de Heemkunde-vereniging voor minimaal 15 jaar zou kunnen blijven zitten. Uiteraard zijn andere ideeën ook welkom, zoals koop of huurkoop. Wij horen van jullie.
Bestuur van Berchs-Heem

Voorwoord voorzitter Berchs-Heem:

Na bovenstaande domper te hebben geïncasseerd, doet het mij genoegzaam weer zonnig nieuws te kunnen lezen in ons "Tussedurke". Ja, u leest het goed. Berchs-Heem heeft dit jaar een lustrum te vieren, ze bestaat 25 jaar. Lees hierover verder in dit blad. Tijdens de receptie van ons 25 jarig jubileumfeest mocht het bestuur van Berchs-Heem een zuil in ontvangst nemen van de jubileumcommissie. Deze zuil diende geplaatst te worden bij het herdenkingsmonument aan de Wilhelminasingel. Op het plaatje van deze zuil staat te lezen: Ontwerp: Beeldend Berghem; Constructie: Baaijens Constructie; Uitvoering: Piet van Bethlehem

Piet van Bethlehem; Gerard van der Linden

Waarbij ik als voorzitter tegen de jubileumcommissie: Jan van der Burgt, Lambert van Hintum, Rinie Gremmen en Martin Albers, wil zeggen, het was een prachtige en unieke feestdag, met alles erop en eraan met een geweldig cadeau. Jullie hartstikke bedankt. Verder wens ik u allen nog veel leesplezier in ons "Tussedurke".

Oproep Vagevenster

De redactie van het Vagevenster verzoekt leden van Berchs-Heem een verhaal te schrijven voor het Vagevenster. Deze verhalen zouden over het verleden kunnen gaan maar ook recentere verhalen zijn welkom. Het verhaal zal wel over Berghem of omgeving of over een Berghemse inwoner moeten gaan. Als u het moeilijk vindt een verhaal te schrijven zijn wij ook bereid uw verhaal op te nemen en het later voor u te bewerken. Schroom niet, uw bijdrage kan zeker de moeite waard zijn en voor eenieder interessant zijn om te lezen.
Secretaris, berchs@caiway.nl

Excursie Nostalgie en Techniek in Langenboom.
Zondag 30-10-2016

EXCURSIE: MUSEUM VOOR NOSTALGIE EN TECHNIEK LANGENBOOM

Op deze dag organiseerde Heemkundevereniging Berghem een rondleiding in het museum voor Nostalgie en Techniek in Langenboom.

De "eenentachtigjarige" Wim van Schaijk verwelkomde de bijna honderd gasten van die middag. Staande voor een glas in loodraam, een veertigjarig huwelijksgeschenk achter de bar, deed hij zijn verhaal over het ontstaan van het museum en de verzamelwoede die hij nog steeds in zich heeft. Aan zijn zijde gestaan door zijn, "Meisje", zijn vrouw, vertelt hij zo smeulig mogelijk het levensverhaal achter het museum en zichzelf. Eenmaal door de koffie en de intro heen is het tijd om naar de hallen te gaan waar het museum gevestigd is. Over het verhaal van de "per ongeluk" afgebrande molen wordt nog nagepraat als we de hallen ingaan en je de eerste indruk krijgt van de enorme hoeveelheid tractoren, pompen, gereedschappen en wie weet wat nog meer. Zo hangen er aan het plafond zo'n

200 verschillende zadels van tractoren in de meest uiteenlopende kleuren. De rondgang onder leiding van gids "Jos" begon bij Mariabeeldjes onder glazen stolpen. Boven stond ook een verzameling ongeopende bierflesjes van allerlei merken. Bij elke ruimte wist, gepensioneerde metaaldocent, Jos wel iets leuks te vertellen over een bepaald onderdeel. Speciale aandacht voor de kist annex kluis van het VOC schip uit 1600, het blijft verwonderlijk hoe ze in die tijd met een nijptang en hamer zoiets geniaals konden maken. Het bronzen anker van de mijnenveger werd niet genoemd terwijl er maar twee van zijn gemaakt in Nederland en er hier een te vinden is. Maar goed, tijd is kostbaar en haast is geboden want er wachten veel fototoestellen, tractors, bromfietsen, naaimachines, fietsen, sigarenbandjes, muziekinstrumenten, de eerste TV, enz. enz. Niet alleen te veel om op te noemen maar ook teveel om in twee uur te bekijken. Talloze stoommachines die ook echt werken staan tentoongesteld. Soms krijgt het museum een complete verzameling aangeboden. Zo is er een verzameling van duizend politiepakken en petten van over de hele wereld. Na ruim twee uur gingen we terug naar de bar waar we een afsluitend verhaal van Wim kregen met twee (alcoholische) consumpties. Vol trots vertelt hij dan over zijn kleinzoon die op een speciale fiets van Amsterdam naar Zuid Afrika is gefietst. Die fiets staat natuurlijk ook in het museum evenals de nummerborden uit elk land die hij voor opa meegebracht heeft als tegenprestatie. Ook licht hij nog even toe dat het afbranden van de molen "jammer" was omdat zo'n museum geflankeerd door een molen wel erg mooi zou zijn geweest. Als afsluiter zijn we ook nog in de hallen rond het museum

wezen kijken waar nog ongerestaureerde items stonden. Wanneer het museum items aangeboden krijgt waar er al veel van staan, zoals handnaaimachines, dan gaan de werkende naar een derde wereld land waar de mensen daar dan een winkeltje in kleding maken of reparatie mee kunnen beginnen. Ook op dat gebied is Wim actief. Het is echt 'n feest van herkenning.

Piet Huibers.

25 jarig jubileum

"Heemkundevereniging Berchs Heem."

Op zondag 19 maart vierden wij het 25 jarig bestaan van onze heemkundevereniging in zalencentrum De Merx in Berghem. De dag begon met de ontvangst van de genodigden, bestaande uit de leden van de verschillende werkgroepen, mensen met speciale verdiensten voor onze vereniging, en de leden van het eerste uur, allen uiteraard met hun partners. Onder het genot van een kop koffie met een lekkernij heette onze voorzitter Gerard van der Linden iedereen van harte welkom, met een speciaal woord van welkom voor de heer Harrie Boot secretaris van "Brabants Heem". Om onze overleden oprichters Herman van de Camp, Pastoor van Genugten en andere oud leden te herdenken werd een minuut stilte gehouden. Jan van der Burgt sprak vervolgens namens het organisatiecomité en bracht een toast uit op onze vereniging. Namens "Brabants Heem" sprak Harrie Boot, feliciteerde onze vereniging met het jubileum en prees ons om wat we in die 25 jaar bereikt hebben. Hij had ook nog een grote verassing, want op het eind van zijn betoog nodigde hij Lambert van Hintum en zijn vrouw Trees naar voren en onderscheidde Lambert met de zilveren draaginsigne van Brabants Heem". Lambert kreeg deze onderscheiding, aldus Boot

Lambert wordt onderscheiden met de zilveren draaginsigne van Brabants Heem

voor het vele werk dat hij in 25 jaar heeft verricht voor "Berchs-Heem". Natuurlijk ontbrak ook het bloemetje voor Trees niet. Een extra verrassing voor Lambert en Trees was het plotselinge verschijnen van hun zoon Ronald met zijn vrouw en hun kinderen, om samen met hen de onderscheiding te vieren. Vervolgens mocht de nieuwbakken decorandus het Brabants brunchbuffet openen dat, en dat behoeft nauwelijks betoog, buitengewoon goed verzorgd was door de Merx.

Tijdens deze brunch las Riny Boeijen enkele van zijn verhalen voor, zoals: Menne Wittering, de Zadoek, en Noes. Prachtige ontroerende verhalen.

Na de middag was de receptie en kon men ook de minitentoonstelling bezoeken in de belendende zaal. In deze tentoonstelling waren onder andere enkele boeren gebruiksvoorwerpen te zien van Lambert van Hintum, die deze voorwerpen allemaal aan Berchs-Heem heeft geschonken. Ook

Riny Boeijen vertelt een van zijn vele prachtige verhalen.

werd ook de verbeterde film van Berghem 1953 vertoond, die bij Berchs-Heem te koop is. Een beknopte geschiedenis van Berchs-Heem werd ook 'verteld' door middel van 5 fotoborden met foto's van Jos van der Burgt en Berchs-Heem, die elk 5 jaar besloegen. Hierop was goed de groei van onze vereniging te zien. Bevatte het eerste bord van de periode 1992-1997 slechts enkele foto's, het laatste bord van de periode 2012-2017 pulde werkelijk uit van de foto's.

Op een groot wanddisplay werd de geschiedenis van Berchs-Heem beschreven en de tekst werd geflankeerd door prachtige Bergse foto's. Zowel de fotoborden als de wanddisplay zijn het idee van en ontworpen door onze huisontwerper Martin Albers, en werden keurig vervaardigd door Rini van Rodlijnen, WIRO Berghem.

Maar het klapstuk van de tentoonstelling was natuurlijk het 'teruggekeerde' gildezilver. Het gildezilver van het Antonius- en Mariagilde, waarvan de oudste stukken stammen uit 1650, was na het opheffen van beide gilden terecht gekomen op de Abdij van Heeswijk. Uiteindelijk is het zilver terecht gekomen op een veiling en daar gekocht door de familie Bijvoet. De familie Bijvoet is in Berghem bekend door 3 generaties notarissen die hier gevestigd waren. De vier kinderen, Hein, Mariëtte, Dorien en Pieter, van de laatste notaris Bijvoet besloten het gildezilver bij gelegenheid van

Jan van der Burgt, Hein, Dorien, Mariëtte, Mevr. Bijvoet en Pieter

het 25 jarig jubileum, te schenken aan Berchs-Heem. Een geweldig cadeau natuurlijk en wij waren ook verheugd om deze vier nazaten van de notaris op onze receptie te mogen ontvangen. Concluderend kunnen wij terugzien op een prachtig jubileum en daar past een woord van dank bij voor het comité bestaand uit: Jan van der Burgt, Rini Gremmen, Martin Albers, en Lambert van Hintum.

Menne Wittering van Riny Boeijen

Namens het Bestuur, Gerard Hoeks.

Op 9 februari 1992 deed Pastoor van Genugten een oproep vanaf het altaar, want dat was zijn plaats en daar stond hij voor onze gemeenschap klaar.

Hij had er goed over nagedacht en in zijn woord tot de aanwezige mensen kwam hij na een lange overweging, met een van zijn wensen.

Hij stelde voor om eens over heemkunde in Berghem na te denken en gaf daarvoor alvast wat tips en goede wenken. Berghem en zijn geschiedenis moest worden onderzocht en worden bewaard, dat is voor ons en voor onze kinderen toch zeker de moeite waard.

Als men interesse had kon men zich bij de pastorie melden maar ook Herman van de Camp liet zich vanaf het eerste moment al gelden.

Interesse was er duidelijk onder de Berghemnaren of het iets zou worden dat kun je alleen weten, door het te doen en te ervaren.

Al snel melden zich een vijftal geïnteresseerde personen en die zijn binnen twee weken al bij elkaar gekomen.

Op 19 maart was de eerste vergadering met zestien mensen. Zo'n mooie start kun je je alleen maar wensen.

Bestuur, verenigingsnaam en een verenigingsblad overal heeft men het over gehad.

Zich verdiepen in het verleden en in het heden van jouw eigen omgeving dat maakt nieuwsgierig en heeft voor eenieder een andere beleving.

Veranderingen bestuderen, bronnen raadplegen, inventariseren noem maar iets op, het is boeiend en je kunt er veel van leren.

Een voorlopig bestuur wordt gekozen voor één jaar.

Om een begin te maken, zei Jan van Schaijk, en dan is het voor mij klaar.

Herman van de Camp werd als secretaris aangesteld, Jan van der Burgt kreeg, als penningmeester, beheer over het geld.

Met Mies Megens en iets later Jo Hoeks van Thiel erbij was het bestuur compleet, vijf op een rij.

Ook een verenigingsnaam, Berga-Haima, Berghse-heem kwam naar voren, daaruit is de naam van de Heemkunde-vereniging, Berchs-Heem geboren.

Ook zou er een periodiek moeten komen liefst een paar keer per jaar.

dat is een heel mooie droom maar dat krijg je niet zo maar voor elkaar.

Wel kwam Jo Hoeks met een mooi voorstel voor een naam 't Vagevenster, zo'n raampje dat je in oude deuren van een boerderij ziet staan.

Je kunt daardoor naar binnen kijken in de oude boerderij, maar ook naar buiten kijken, staat je dan vrij.

Zo kun je van alles volgen en op de hoogte blijven

en met voldoende interesse ook heemkunde bedrijven.

Er zijn inmiddels al heel wat Vagevensters geschreven en gedrukt, het kost heel veel onderzoek en tijd, maar het is fijn dat het steeds weer lukt.

We zijn de schrijvers dan ook zeer dankbaar.

Wij lezen 't Vagevenster met plezier, maar hopelijk zijn we nog lang niet klaar.

Ook 't Tussedurke verscheen met enige regelmaat, om u op de hoogte te houden hoe het met ons Berchs-Heem gaat.

Verder zijn er ook diverse boeken geschreven, dat is een heel kerwei dat doe je niet zo maar even.

Als eerste kwam het boek over de Bergse Hei, een prachtig boek met alles keurig uitgezocht met foto's en al, op een rij.

Met dank aan Gerrit Laurensen en Trudy zijn assistent, een juweel van 'n boek, en heel de Bergse hei was content.

Ook kwam er een boek van de familie Megens en van Deutekom heel mooie boeken met veel informatie en voor Berchs-Heem, zeer welkom.

Vervolgens kwam er een boek over Berchse Saldoate.

Na de mooie tentoonstelling in 1994, kon Gerard Hoeks het schrijven niet loate. Een pracht exemplaar vol verhalen van Bergse jongens/mannen die zich ver van huis, daar in Nederlands Indië moesten vermennen. Ook Hanna is uit lichte vémig verscheen.

Een boek om Bergs te leren voor iedereen.

Heel mooi om dit allemaal als Berchs-Heem te mogen belevenen zo iets aan de Bergse gemeenschap mee te kunnen geven.

Heel veel lezingen, fototentoonstellingen excursies en vergaderingen. Maar ook fietstochten, cursussen oudtaal en stads- en natuurwandelingen.

Kunst en Kitsch bij D'n Dort, en ook de liederentafels kwamen voorbij, maar dan met de KVO, de KPJ en de NCB aan onze zij.

Verder zijn er duizenden voorwerpen, foto's en bidprentjes in ons bezit, allemaal verzameld, gearchiveerd, gedigitaliseerd, bijna alles op de rit.

Wil je meer over deze onderwerpen bij Berchs-Heem weten of gewoon kijken, dat kan via internet, op Beeldbank Berghem, daar is alles te bekijken.

Veel werk is daarvoor door Leo van Oorsouw gedaan maar het duurt nog wel even voor alles op de site zal staan. Over onze huisvesting maken we ons wel wat zorgen. We zaten zo mooi in ons oude gemeentehuis en hadden alles netjes opgeborgen.

Totdat gemeente Oss het besluit nam het gebouw in de verkoop te doen, ook Berchs-Heem wilde een poging tot kopen doen.

Het bleek moeilijk onderhandelen en het gebouw ging naar een particulier

dus moest Berchs-Heem naarstig op zoek naar een ander kwartier.

Gelukkig konden we in het oude klooster van Berghem onze spullen opslaan maar hoe het verder gaat in de toekomst, we zien het wel aan.

We hopen op een lang en mooi verblijf, liefst voor jaren want over werk hoeven we ons voorlopig geen zorgen te maken.

Leden van onze vereniging kregen een erepenning van Brabants Heem als blijk van verdiensten voor het heemkundewerk in het algemeen.

Ook koninklijke lintjes werden aan onze leden toegekend, bij hare en zijne majesteit zijn inmiddels menig heemkundelid bekend.

Bestuursleden werden gekozen en benoemd op de jaarvergadering, gelukkig ging dat altijd goed en zonder strubbeling. Jan van Schaik en Mies Megens gingen er na 't eerste jaar al vandoor. Bert Akkermans en Adrie Dollevoet kwamen in plaats daarvoor.

In 1995 werd het bestuur uitgebreid van vijf naar zeven leden. Ans den Brok, Rinie Gremmen en Lambert van Hintum zijn toen toegetreden.

Nadat we afscheid van Jo Hoeks van Thiel als bestuurslid hebben genomen is Riet Radoes-van der Heiden erbij gekomen.

Als Adrie Dollevoet aangeeft er mee te willen stoppen komt het bestuur met Dora van Ravensteijn-Schraven op de proppen.

Na Riet Radoes komt Jan Bon het bestuur versterken en begint Herman van de Camp aan zijn afscheid te werken. Gerrit Bergers wordt dan aspirant secretaris, en door Herman begeleid een jaar later als Herman afscheid neemt is hij als secretaris bereid.

Gerrit is vijf jaar met volle inzet aan de slag binnen het bestuur en zoals we hem kennen vol hartstocht en vol vuur.

Na Gerrit Bergers kwam Ria Boeijen als secretaris van Berchs-Heem, een hele belangrijke en veel omvattende taak voor haar alleen.

Rinie Gremmen vond het tijd om ruimte voor een ander te maken daarvoor kwam Willie van Erp, als vice-voorzitter en andere taken.

Na 17 jaar voorzitterschap ging Jan van der Burgt er van door, gelukkig kwam daar een goede opvolger, Gerard van der Linden, voor.

Ans den Brok vertrok, maar ook Ineke Mulders zat in het bestuur. Ze deed haar bestuurswerk nauwlettend en secuur. Fotoclub, Open Monumentendagen en rondleidingen in de kerk, geen enkel probleem het was haar heemkunde werk. Nu zijn Gerard Hoeks en Gerrit Smits het bestuur komen versterken daar hopen we met z'n allen zeker iets van te merken.

Met voorzitter Gerard van der Linden als aanvoerder van het stel en Lambert van Hintum als ervaren penningmeester, redt Berchs-Heem het wel.

Verder was er voor Berchs-Heem nog menig speciaal moment, zoals het plaatsen van een lindeboom en het oorlogs-herdenkingsmonument.

Een open boek met daarin alle namen van hen die door oorlogshandelingen om het leven kwamen.

We hopen met z'n allen dat dit 25 jarig Berchs-Heem nog jaren door mag gaan naar z'n 40, 50, 60 jarig jubileum. Proficiat Berchs-Heem, en vooral doorgaan, zodat we er over 15 jaar weer zullen staan.

Jan van der Burgt, omits 25 jaar Berchs-Heem

Jaarvergadering 2017:

Notulen jaarvergadering 2016, deze lagen voor inzage voor eenieder op tafel.

Jaarverslag 2016-2017

Het jaarverslag jaarverslag 2016-2017 wordt voorgelezen door secretaris, Ria Boeijen.

Landschapspark

Op dit moment worden voorbereidingen getroffen om de

groenstrook tussen Berghem en Oss, gelegen tussen de Osseweg, 't Reut en de Spaanderstraat te ontwikkelen tot een groenzone. Dit gebeurt in samenwerking met o.a. Berchs-Heem en het Landschapsbeheer. Mede op verzoek van Berchs-Heem heeft de Dorpsraad besloten om dit gebied te benoemen tot de Spaander Staatsche Ackers.

Stadswandeling Ravenstein

Op zondag 5 juli zijn we naar Ravenstein afgereisd om daar een stadswandeling te maken. Er waren 40 mensen aanwezig en onder leiding van 2 zeer ervaren gidsen hebben we zonder regen nog een mooie stadswandeling kunnen maken. Na afloop was er in de Keurvorst nog koffie en appelgebak voor de deelnemers.

Open Monumentendagen 9-12 september

Open Monumentendagen 2016 stond in het teken van Iconen en Symbolen. In de kerk was er een rondleiding door Kapelaan Beekman en in onze heemkamer was er een kleine expositie van heiligenbeelden, mini reisaltaren en diverse andere voorwerpen.

Activiteit voor onze leden 30 oktober

Op 30 oktober zijn we met de leden naar het museum voor Nostalgie en Techniek in Langenboom geweest. Met ruim 40 leden hebben we een inleiding gehad van Wim van Schaijk, die over het ontstaan van het museum vertelde. Daarna kregen we in groepen onder leiding van een gids een rondleiding door het grote en mooie museum.

Evaluatie nieuwjaarsreceptie 8 januari 2017

Op zondag 8 januari hadden we een nieuwjaarsreceptie in de heemkamer. Volgend jaar zullen we de receptie tijdens de reguliere opening houden.

Jubileum Berchs-Heem 2017

Vanaf begin 2016 is onze jubileumcommissie volop bezig geweest om van 2017 een onvergetelijk jubileumjaar te maken. Namelijk, Berchs-Heem bestaat 25 jaar en dat laten wij als bestuur niet zomaar voorbij gaan. Op 19 maart is dit jubileum gevierd. Met 70 genodigden hebben we van een zeer smakelijke Brabantse Brunch mogen genieten. Voorafgaand aan dit buffet is Lambert van door Harry Boot onderscheiden met het zilveren Draaginsigne van verdienste van Brabants Heem, voor zijn werk bij onze vereniging. 's Middags was er een receptie die druk bezocht werd. Alle gasten kregen bij het weggaan een DVD uitgereikt met foto's van Jos van der Burgt en Lambert van Hintum over Berghem, verhalen van Riny Boeijen en muziek van Lambert van Hintum. Ook was er een kleine tentoonstelling waarbij vooral de het glidzilver (geschonken door de fam. Bijvoet) een grote bezienswaardigheid was.

Bezoek Buurtvereniging "Astronauten" 12 februari

Op zondag 12 februari is buurtvereniging de "Astronauten" op bezoek geweest in de heemkamer. Onder leiding van een gids konden 18 personen een kijkje nemen bij de voorwerpen die op de 2e verdieping zijn uitgesteld. Ook was er veel belangstelling voor de foto's. We hebben van de buurtvereniging een vrijwillige bijdrage mogen ontvangen.

Onderscheiding oudvoorzitter Berchs-Heem

Op 26 april werd onze oud-voorzitter Jan van der Burgt onderscheiden met een lintje: lid in de orde van Oranje Nassau. Dit voor zijn veel verrichte vrijwilligerswerk. Jan is medeoprichter van onze vereniging.

Nieuwe computers

Leo van Oorsouw heeft namens onze vereniging 4 nieuwe computers gekocht voor in de heemkamer. Die er nu staan zijn verouderd en voldoen niet meer.

Ben van Schaijk

Ben van Schaijk heeft op ons verzoek te kennen gegeven de layout en het drukken van de uitnodigingen, 't Tussedurke en het Vagevenster op zich te nemen. Wij wensen hem hierbij veel succes.

Lancering beeldbank Berghem

Diverse werkgroepen van Berchs-Heem zijn volop bezig met het digitaliseren van foto's bidprentjes, boeken en gebruiksvoorwerpen en deze te voorzien van bijbehorende teksten. De lancering van beeldbank Berghem is voorafgaande aan deze jaarvergadering gehouden. Hierdoor kan iedereen dit via internet bekijken.

Financieel jaarverslag

Het financieel jaarverslag van 2016 wordt op de beamer vertoond en uitgelegd door Lambert van Hintum, de penningmeester van Berchs-Heem.

De kascommissie, Henk van den Broek en Hans Brands, hebben het financieel jaarverslag beoordeeld en goed bevonden. Hans Brands is aftredend. Ben van Schaijk wordt gekozen als nieuw kascommissielid, Henk van den Broek blijft nog een jaar.

Bestuursverkiezing: Alle aftredende bestuursleden waren ook herkiesbaar en zijn aangebleven zodat er geen verkiezingen hoefde te worden gehouden.

Omdat er geen vragen waren voor de rondvraag, werd hiermee de jaarvergadering 2017 afgesloten.

Lid worden van Berchs-Heem

Als u nu lid wordt van Berchs-Heem krijgt als welkomsgeschenk een boek aangeboden.

U kunt kiezen uit: Bergse Saldoate, 't Bergs woordenboek: Hanna is ut lite verrig, Verhaaltjes van Joris en een Beeld van een Dorp, zolang de voorraad strekt.

Herdenkingsmonument Wilhelminasingel, 4 en 5 mei.

Het herdenkingsmonument en de bloemen er omheen, het zag er allemaal weer heel netjes en verzorgd uit, dankzij enkele leden van de heemkundevereniging die de moeite hadden genomen om met schoffel en hark het plantsoen op te knappen en met een emmer met schoonmaakmiddelen het monument te reinigen.

Op 4 mei was weer de jaarlijkse dodenherdenking bij ons herdenkingsmonument aan de Wilhelminasingel. Op een zeer waardige manier werden ook dit jaar weer de slachtoffers herdacht en de kransen en bloemen bij het monument neergelegd.

Op 5 mei werd voor de derde keer het bevrijdingsvuur vanuit Wageningen naar Berghem gehaald door een aantal lopers begeleid door enkele mensen op de fiets.

Er is een mooie standaard bij het monument geplaatst, door Ans van der Burgt, waar het bevrijdingsvuur op ontstoken kon worden..

Een zeer welkome aanvulling bij ons monument. Onder veel belangstelling werden de lopers en hun begeleiders 's morgens rond elf uur ontvangen bij het monument. Zelfs DTV was aanwezig om opnames te maken voor hun avonduitzending. Dit is het enige bevrijdingsvuur in de gemeente Oss. Een mooie actie waar we als Berghemse gemeenschap trots op mogen zijn. Het was mooi, goed en zeer waardig. We hopen dat het nog lang door mag gaan op deze manier. Volgend jaar, 2018, valt 5 mei op zaterdag, wellicht zal er dan nog meer aandacht aan onze bevrijdingsdag gegeven worden en hopen we dat er meer verenigingen aanwezig zijn bij het ontsteken van het bevrijdingsvuur in Berghem.

Wolvepad Berghem

Via de Facebookpagina van de Beeldbank-Berghem kwam de volgende vraag binnen van Annelies Erkelens:

"Wij wonen op het Wolvepad in Berghem, en zijn benieuwd waar de naam Wolvepad vandaan komt en waarom het Wolvepad heet, nergens in de buurt komt een straat voor met de naam van een dier, hopelijk kunnen jullie, of iemand anders die dit leest, het ons vertellen." Wij wachten af. Dat was een mooie vraag voor Bert Akkermans, Jos van der Burgt en Leo van Oorsouw, onze straatnaamcommissie, en deze hebben onderzoek verricht naar de herkomst van deze naam.

In 1978, voor dat deze commissie en ook Berchs-Heem bestond heeft onze oud secretaris en helaas overleden erelid Herman van de Camp, zich al vaak bezig gehouden met straatnaamgeving in de gemeente Berghem. Herman heeft toen deze straatnaam ingediend bij de gemeente Berghem. Ook Herman heeft toen onderzoek gedaan en heeft vastgesteld dat daar vroeger een paadje liep met de naam "Wolvepaadje." Uit overlevering en navragen aan toen al oudere bewoners van Berghem is dit gebleken. Na onderzoek heeft de huidige straatnaamcommissie ook een antwoord gevonden dat bevestigd wat toendertijd werd verteld.

In Oss bij de Werkende Mens heeft men in 2004 een verhaal gepubliceerd over de straatnaam Wolfskooi, in Ussen, in Oss en deze geschiedenis is ook van toepassing op onze "Wolvepad" en voor het Wolfespoor in Het Woud, in Oss.

De naam "Wolfskooi" verwijst naar tijden dat mensen huiverden voor deze vierpotige jager.

In de winter van begin 1800 riepen de gemeentebesturen van Oss en omgeving de burgers op om een algemene wolvenjacht te houden.

In het koude seizoen kwamen wolven vaak dichtbij de mensen om aan voedsel te komen, dat wil zeggen, schapen of koeien te verslinden. Voor elke geschoten wolf kon een

een flinke premie gekregen worden. Al in 1737 betaalde het gemeentebestuur van Oss zes gulden voor een jonge wolf, voor een volwassen reu 30 guldens en voor een volwassen teef liefst 36 gulden. Aanleiding voor het uitloven van deze premies was de melding vanuit Nuland dat daar zeven jonge wolven gevangen waren. In 1741 maken de gemeentebesturen van Oss en omgeving weer melding van wolven. Uit het verslag van deze vergadering: '... veele wolven in deese quartier zijn ontdekt, dat deselve op verscheijde plaatsen reeds schade aan het vee hebben gedaan en doot gebeten, sodanig, dat veele ingeseetenen haar vee in de weiliden niet durven betrouwen.' Het vee moest uit angst voor de wolven op stal worden gezet. Dat gaf weer andere problemen. De boeren hadden namelijk niet voldoende hooi in voorraad. Daarom vroegen de gemeentebesturen aan het landsbestuur om toestemming om een algemene jacht te mogen openen op de wolven om ze in het hele kwartier het Maasland uit te roeien. In de heidevelden en bossen in het Maasland was voldoende ruimte voor wolven om zich te kunnen verschuilen. Na een jacht was het gevaar soms voor een tijd geweken maar de dieren kwamen ook van over de grens, op zoek naar voedsel. In 1757 zwerven grote groepen wolven door Brabant. Telkens komen wolven dan ook ter sprake in de vergaderingen van het gemeentebestuur. In 1763 werd een wolf geschoten in Nistelrode, in 1778 en 1780 in Nuland. De vergadering van 1799 waar tot de drijfjacht in januari 1800 wordt opgeroepen, toont aan dat er dan nog steeds wolven te vinden zijn in het Maasland. Naarmate er meer land in cultuur gebracht wordt en als gevolg van de intensieve jacht, neemt het leefgebied van de wolf af. Meldingen van wolven komen nog wel voor in de dunner bevolkte streken. In de winter van 1810 schijnen er zelfs dertien kinderen in Reuver verslonden te zijn door wolven. In 1815 zijn er wolven gezien in het land van Cuijk en in 1822 is nog een wolf geschoten bij Groesbeek. De omgeving van Oss is dan waarschijnlijk al een tijd vrij van deze indrukwekkende dieren. Maar de herinnering en het ontzag leven voort in plaatsnamen met 'wolf'. "Bron Werkende Mens, Oss".

Straatnamencommissie.

Nadat de gemeente Oss in 2013 een verzoek om voor soldaat A.J. van Hintum als oorlogsslachtoffer een straat of plein in Berghem te benoemen had afgewezen, heeft de werkgroep 4 mei-viering deze vraag opnieuw aan de Heemkundevereniging Berchs-Heem voorgelegd. Het bestuur heeft deze vraag voor advies aan de straatnamencommissie voorgelegd die een grondig en uitgebreid onderzoek hiernaar verricht heeft. Het commissieadvies - waarin op basis van argumenten om een heroverweging van het eerdere besluit van het gemeentebestuur gevraagd wordt - heeft het bestuur voorgelegd aan het gemeentebestuur van Oss. Recent is hierop aangegeven dat een positief voorstel aan

het gemeentebestuur van Oss ter vaststelling voorgelegd wordt. Het commissieadvies bestaat onder andere uit: **Gemeentelijke erkenning van A.J. van Hintum als militair oorlogsslachtoffer door het gemeentebestuur van Berghem.**

Het gemeentebestuur van Berghem heeft bij besluit van 18-09-1968 een gedenksteen opgenomen aan het toenmalige gemeentehuis a/d Burgemeester van Erpstraat te Berghem ter gedachtenis aan de Berghemse Indië-oorlogsslachtoffers. Op deze gedenksteen is ook A.J. van Hintum als militair oorlogsslachtoffer opgenomen. Tot 2015 vond op deze plaats de jaarlijkse 4-mei dodenherdenking van de gemeente Berghem/Oss plaats. Ter herinnering is eerder door het gemeentebestuur van Berghem naar de op deze plaquette vermelde Berghemse oorlogsslachtoffers J. Broers, H. Parlevliet en W. v.d. Heuvel een straatnaam benoemd, t.w. Broersstraat, Parlevlietstraat en Van den Heuvelstraat.

Kerkelijke erkenning van A.J. van Hintum als militair oorlogsslachtoffer door de R.K. parochie St. Willibrordus te Berghem.

Ook kerkelijk kreeg A.J. van Hintum erkenning als oorlogsslachtoffer. In de R.K. parochiekerk St. Willibrordus hangt een foto-plaquette van Berghemse oorlogsslachtoffers waarbij ook A.J. van Hintum is opgenomen.

Ter herinnering zijn eerder door het gemeentebestuur van Berghem naar de op deze plaquette vermelde Berghemse oorlogsslachtoffers J. Broers, H. Parlevliet en W. v.d. Heuvel een straatnaam benoemd, t.w. Broersstraat, Parlevlietstraat en Van den Heuvelstraat. In deze R.K. parochiekerk vond tot 2015 de jaarlijkse dodenherdenkingsviering plaats.

Opname van A.J. van Hintum op het Herdenkingsmonument Oorlogsslachtoffers Berghem te Berghem.

Het op 03-05-2015 mede door wethouder Van der Schoot van de gemeente Oss onthulde Herdenkingsmonument Oorlogsslachtoffers Berghem op de hoek van de Wilhelminasingel/Van den Heuvelstraat bevat ook de naam van A.J. van Hintum als militair oorlogsslachtoffer. Hiermee is A.J. van Hintum wederom als oorlogsslachtoffer erkend. Bij dit herdenkingsmonument vindt vanaf 2015 de jaarlijkse 4-mei dodenherdenking plaats.

Commissieadvies.

Op grond van de bovenstaande bevindingen en constateringen acht de commissie afdoende aangetoond dat de op 12-03-1925 te Berghem geboren en op 03-11-1947 te Utrecht overleden A.J. van Hintum als militair oorlogsslachtoffer erkend dient te worden en stelt voor om het speelterrein/plantsoen aan de Wilhelminasingel tussen de Nelissenstraat en Toxopeusstraat te benoemen naar A.J. van Hintum -militair oorlogsslachtoffer- geboren 12-03-1925 te Berghem en overleden op 03-11-1947 te Utrecht, als "Adri van Hintum plantsoen."

Onthulling zal plaatsvinden op 3 november a.s.

De straatnamencommissie van Heemkundevereniging Berchs-Heem bestaat uit: Jos van der Burgt-Verbruggen, Bert Akkermans en Leo van Oorsouw.

Bezoek Vrouwen van Nu, 15 mei 2017.

Maandag 15 mei hebben ruim 30 dames van Vrouwen van Nu, een bezoek gebracht aan Berchs-Heem. Na een welkom door de voorzitter werden er, door het grote aantal, meteen 2 groepen geformeerd. De ene groep begon met koffie in onze heemkamer en kregen informatie over onze vereniging. De andere groep kreeg tekst en uitleg in en over ons grote archief op de 2e verdieping. Na enige tijd werden de groepen gewisseld. Steeds weer blijkt dat de vooral de foto's zeer in trek zijn, vooral voor de autochtone Berghem-naren, die uiteraard veel bekenden tegenkomen. Ook was er veel interesse in onze Beeldbank, waar heel veel informatie op terug te vinden is. Via de site van Berchs-Heem naar de Beeldbank is dan een heel eenvoudige handeling. Men vond het heel interessant en het was voor de dames weer een gezellig uitje. Voldaan ging men weer huiswaarts met hier en daar enkele toezeggingen om ook nog interessante spullen aan Berchs-Heem te willen geven.

Reactie bezoek Ravenstein

In het vorige Tussedurke stond een leuk verslag van Piet Huibers over ons bezoek aan Ravenstein.

Hij memoreerde aan de gevelsteen in de Nieuwstraat waarin gids "Jan" volgens hem de plank misloeg aangaande een jaartal dat daarin verborgen zat. Ik stond er zelf ook bij en kwam er ook niet uit.

Het liet mij niet los en toen ik voor de buurtvereniging een fotopuzzeltocht maakte in Ravenstein dacht ik meteen aan die gevelsteen om deze vervolgens in de puzzeltocht te verwerken.

Ik ben naar het plaatselijke VVV kantoor gegaan en het probleem op tafel gelegd. Blijkbaar was ze de vraag hierover al vaker gesteld, want ik kreeg meteen een folder in mijn handen gedrukt waarin de oplossing stond.

Ik denk dat gids "Jan" zelf het te moeilijk vond om het ons duidelijk uit te leggen. Hier volgt de oplossing.

Op de gevelsteen staat een klaagzang: *O Ravenstein, herbergende de benauwden, zoveel is bekend, bekleagd moet zijn 10 juni, uw verschnikkelijke brand.* Deze tekst verwijst naar de stadsbrand van 10 juni 1606.

Als de Romeinse cijfers bij elkaar opgeteld worden, vormen ze samen het jaartal 1607: V+Y+V+V+L+I+C+L+C+M+I+V+Y+X+V+W+C+I+C+L+Y (5+3+5+5+50+1+100+50+100+1000+1+5+3+10+5+(5+5)+100+1+100+50+3).

Waarschijnlijk heeft deze gevelsteen bij een huis gehoord dat in 1607 is gebouwd.

Ben van Schaijk

Excursie gemaal Gewande 's Hertogenbosch

Op zondag 2 juli 2017 zijn we met 22 personen op bezoek geweest bij Gemaal Gewande in Gewande, gemeente 's Hertogenbosch.

Weinig regio's in Nederland zijn zo gevormd door de strijd tegen water als het gebied ten zuiden van de Maas tussen 's-Hertogenbosch en Boxmeer. We gaan terug in de geschiedenis van 7 eeuwen water uit polders pompen.

We werden ontvangen door de heer Ad Hartjes die ons tekst en uitleg gaf over wat precies de taken zijn van Waterschap, Aa en Maas, en waar men zich mee bezig houdt.

Voor de noodzaak van het ontstaan van de gemalen moeten we terug in de tijd, naar de Beerse Overlaat.

Bij de Beerse Overlaat mocht de Maas sinds de middel-eeuwen in geval van nood overstromen. Bij Beers, tussen Linden en Cuijk en tussen Gassel en Linden waren twee lagere plekken in de oeverwallen. Bij hoog water stroomde het rivierwater over deze oeverwallen. Tussen 1275 en 1350 werd de Maas tussen 's-Hertogenbosch en Grave van dijken voorzien. Stroomopwaarts bij Cuijk waren dijken veel minder nodig, omdat hier de rivierduinen en oeverwallen hoog genoeg waren om de rivier in haar stroombedding te houden. Maar het traject tussen Grave en Empel was door de bedijkingen smaller geworden. En dat, samen met het grote aantal meanders van de rivier, maakte de afvoer van uitzonderlijk grote hoeveelheden water lastig. Bij langdurige regens in de Ardennen kwam het dan ook regelmatig voor dat de Maas buiten haar oevers trad en het omringende land overstroomde.

Het systeem van de overlaat was beter dan ongecontroleerde, willekeurige overstromingen. Het ging zo bijna 40 kilometer verder richting 's-Hertogenbosch om daar via de Dieze uiteindelijk de Maas weer te bereiken. Deze soms kilometersbrede traverse van water kreeg later de naam "Beerse Maas" of "groene rivier".

Schade

Al in de zestiende eeuw veroorzaakte het "Berzewater" aanzienlijke schade in de regio. Het Bossche stadsbestuur probeerde samen met de dorpen uit het Maasland, het Land van Megen en het Land van Ravenstein de schade te beperken met een stelsel van dwarsdijken vanaf de Maas landinwaarts. Voorbeelden hiervan zijn de Groenendijk tussen Haren en Deursen richting Berghem en de Erddijk bij Herpen. Maar wat voor de een bescherming biedt, geeft voor de ander extra overlast. Die tegengestelde belangen en de daarmee gepaard gaande ruzies zorgden ervoor dat het afwateringssysteem nu eens wel en dan weer niet functioneerde.

Pas na 1800 accepteerde men meer algemeen de noodzaak van de Beerse Maas. Dat leidde tot het inzicht dat de "groene rivier" zo onbelemmerd mogelijk moest kunnen stromen. Obstaten werden in het gebied van de traverse dan ook opgeruimd om een vlotte afvoer van het water te verzekeren.

De Beerse Maas had een sterk negatieve invloed op de agrarische en sociaal-economische ontwikkeling van het hele Maasland. Stadjes en dorpjes langs de Maas waren wekenlang geïsoleerd. Honderden hectare vruchtbare grond konden alleen maar als hooiland gebruikt worden. Om de schade nog enigszins beperkt te houden, werd de regel ingesteld dat de Beerse Overlaat alleen tussen 15 november en 15 maart mocht werken.

De Overlaat kwam in werking als de Maas bij Grave een waterstand bereikte van ongeveer 10 meter NAP. 'De Maas is om', heette het dan. Dat gebeurde iedere winter wel twee- of driemaal. Om de boeren te waarschuwen, schoot men in Grave een kanon af. De boeren konden dan de beesten binnenhalen en proberen om have en goed in veiligheid te brengen.

Door de normalisatie van de Maas kon de Beerse Overlaat in 1942 buiten werking worden gesteld.

Gemaal Caners werd in 1933 gebouwd en was tot 1979 in bedrijf. Met het gemaal werd overtollig water uit de polders gepompt. Vanaf 1979 heeft het moderne gemaal Gewande deze belangrijke functie overgenomen.

Voldoende water betekent: groei en leven. Maar soms zijn gebieden te nat of te droog. Waterschap Aa en Maas grijpt dan in. Het werkgebied belichaamt 160.000 hectare. Om overal een zo optimaal mogelijk waterpeil te realiseren wordt het moderne Gemaal Gewande ingezet.

Er waren foto's, kaarten en oude werktuigen van het waterschap te bezichtigen. De originele oude dieselmotor werd tijdens de excursie gestart. Ook hebben we kunnen zien wat er zo allemaal uit het water wordt gehaald als bijvangst en dat is niet alleen maar overtollige plantengroei. Het was een zeer interessante excursie en de 'koffie met' bij het cafe aan de overkant, De Blauwe Sluis, liet zich ook goed smaken. Het was zeer de moeite waard.

Grapple fotograaf

Presentatie boek

Het bestuur van Berchs-Heem was donderdag 18 mei, in de Nistelvorst te Nistelrode aanwezig bij de presentatie van het boek: **"De betekenis van de Oostenrijkse Successieoorlog voor oostelijk Staats Brabant 1740-1748,"** ondertitel: **De Hertog van Cumberland te Nistelrode.**

Het boek is geschreven door Drs. Lambert van den Heuvel lid van onze Heemvereniging.

Het boek over de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748) bespreekt met name de laatste twee oorlogsjaren. In die periode ondervond met name het oosten van Noord Brabant en dus ook het Maasland veel nadeel van deze oorlog. Oorlogskosten en allerlei ander leed van aanwezige militairen drukten zwaar op de bevolking van dorpen en steden. In de tekst worden de grote historische feiten verbonden met plaatselijke feiten die het gevolg waren van deze oorlog. Dat gold ook voor Berghem.

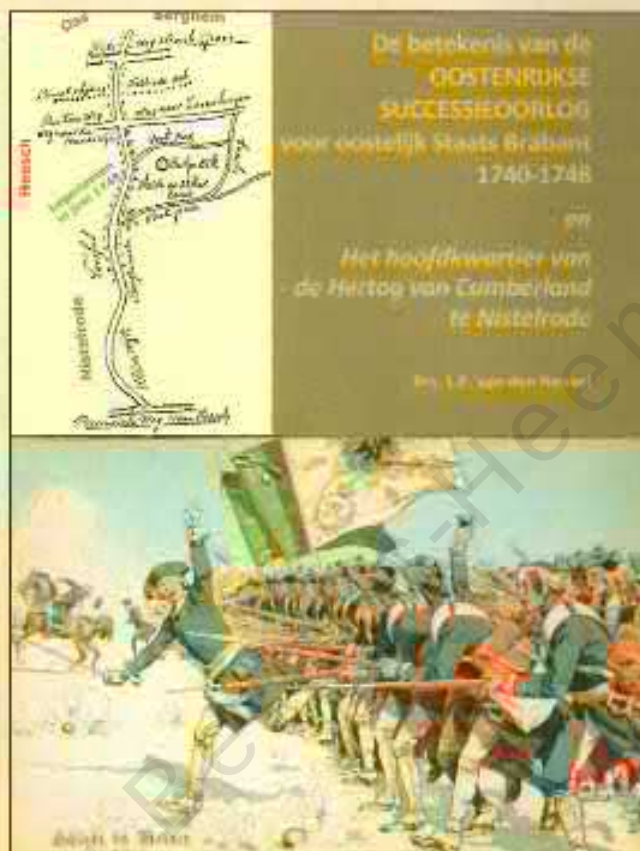
Er verbleven in die jaren in de hei tussen Berghem en het dorp Zeeland duizenden militairen, welke allerlei problemen veroorzaakten.

De achttiende eeuw vormde op het Europees vasteland enerzijds het herfsttij van het uit de tijd rakend staatkundig en godsdienstig absolutisme, waarin de vorst die gesteund werd door de kerkelijke leiding alle macht in handen had. Anderzijds kwamen er op het gebied van kerk, godsdienst, staat en maatschappij een periode van aanzet tot nieuwe ideeën. Deze ideeën leidden in de 18e, 19e en 20e eeuw in veel landen tot opstanden en revoluties, welke tot grote veranderingen leidden.

Het boek is rijk geïllustreerd en biedt een aardige kijk op de moeilijke periode in de achttiende eeuw. Het vormt een interessante aanvulling van uw kennis van onze geschiedenis.

De schuurkerk op Weljen (Nistelrode)

Voorzijde omslag boek

Het boek is voor Euro 14,50 te bestellen via het volgende emailadres: heuvel191@home.nl of tel.nr. 0412-451867

Tevens kunt u het boek verkrijgen bij:

Bert Akkermans, St. Willibrordusweg 15N 5351 ED Berghem
Tel. 0412-402424

Gerard Hoeks, Joeri Gagarinstraat 21 5351 HA Berghem
Tel. 0412-401844

Prince William, Duke of Cumberland